

Innspill til statsbudsjettet 2027 – Klima- og miljødepartementet

Norge står overfor store og akutte behov for energieffektivisering og utslippsreduksjoner. Byggenæringen spiller en nøkkelrolle i begge deler. Samtidig står næringen i en svært krevende markedssituasjon, med lav aktivitet og økt økonomisk usikkerhet. Statsbudsjettet for 2027 må bidra til å holde omstillingen oppe – ikke bremse den.

Tiltak som styrker energieffektivisering, reduserer klimafotavtrykk og stimulerer etterspørselen etter dokumenterte klimaløsninger, vil både skape arbeidsplasser og bidra til nasjonale energi- og klimamål. Det er avgjørende at regjeringen legger til rette for at den store omstillingskraften i byggenæringen kan utløses.

NHO Byggenæringen vil særlig peke på fire nødvendige satsinger i 2027-budsjettet:

1. Et kraftig løft for energieffektivisering

Norge må frigjøre betydelige mengder kraft for å lykkes med både energiomstillingen og elektrifiseringen av samfunnet. Energikommisjonen anslår et potensial på 15–20 TWh energieffektivisering innen 2030 – et potensial som i stor grad ligger i eksisterende bygg. Likevel har virkemidlene vært fragmenterte og utilstrekkelige.

For 2027 foreslår vi at regjeringen:

- **Reetablerer en stabil og forutsigbar støtte til energieffektivisering** gjennom Enova eller Husbanken, med særlig vekt på tiltak i yrkesbygg, borettslag og husholdninger.
- **Trapper opp midlene betydelig**, slik at nivået samsvarer med behovet. NTNU/SINTEF/Skanska/EBA anslår at det må utløses 4–5 mrd. kroner årlig for å nå 13 TWh kutt innen 2030.

Dagens støtteordning hos Enova retter seg først og fremst mot de som uansett skulle energieffektivisere. Det er fordi støttebeløpene er så små. Skal Enovas støtteordninger utløse mer enn det som ellers ville ha skjedd må støttebeløpene øke betydelig- Vi foreslår også en omlegging til at det gis støtte per kWh redusert eller lokalprodusert energi. Da kan huseiere velge tiltak tilpasset deres bygg.

- **Sikrer en forutsigbar støtteordning for borettslag og næringsbygg**
Dagens støtteordning der prosjekter må konkurrer innenfor hver søknadsrunde gir stor usikkerhet. Det gjør at ordningen ikke er aktuell for mange aktører. Eksempelvis må et borettslag som trenger 2/3 flertall for investeringer i

energieffektivisering, konkurrere innenfor en søknadsrunde. Antall søkere og konkurransen i akkurat den runden man søker innenfor avgjør om man får tilskudd. Denne usikkerheten er nok til at mange borettslag avstår fra å bruke Enovas virkemidler. Det bør etableres mer forutsigbare støtteordninger med kwh redusert/produsert som tildelingskriterie.

Energieffektivisering og lokal energiproduksjon er de raskeste og mest konfliktfrie tiltakene for å avlaste kraftsystemet.

2027 må bli året hvor Norge endelig tar et stort steg fremover.

2. Behov for nye virkemidler – pilot for energispareordning

Dagens virkemidler er ikke tilstrekkelige for å nå målet om 10 TWh redusert strømforbruk i bygningsmassen innen 2030, og det er derfor behov for å teste ut nye tiltak som kan gi et reelt temposkifte. NHO Byggenæringen foreslår en pilot for energispareforpliktelser etter modell fra Danmark, som reduserte energibruken med om lag 31 TWh i perioden 2006–2020 og er anerkjent som effektiv og kostnadseffektiv. En norsk pilot, i samarbeid med ett eller flere nettselskaper over 2–3 år, vil gi viktig erfaring om energibesparelser, kostnadseffektivitet, administrative konsekvenser og rollefordeling mellom myndigheter, nettselskaper og markedet. Basert på foreløpige beregninger vil en pilot i ett middelsstort nettselskap kreve om lag 210 millioner kroner per år, samt 20 millioner kroner til administrasjon, finansiert gjennom en kombinasjon av omdisponerte elavgiftmidler og ekstra bevilgning. Resultatene vil gi regjeringen et solid beslutningsgrunnlag for eventuell videre utrulling.

3. Skape et sterkt hjemmemarked for klimaløsninger

Norsk byggevareindustri og byggenæring ligger langt fremme på klima og miljø. Men for å beholde og styrke vår konkurransekraft, må etterspørselen etter klimaløsninger øke – spesielt gjennom offentlige anskaffelser og byggtekniske krav.

Vi anbefaler at regjeringen:

- **Standardiserer minimumskrav i offentlige anskaffelser**, i tillegg til (eller i stedet for) krav om 30 % miljøvekting. Det bør utvikles sektorspesifikke ytelseskrav, f.eks. kg CO₂ per m² for bygg og anlegg. Vi ser frem til videre arbeid med dette i klimapartnerskapet
- **Bruker offentlige bestillinger mer strategisk.** Offentlige innkjøp av bygg/anlegg var 160 mrd. kroner i 2023, tilsvarende 40 % av byggenæringens marked. Det er et av Norges sterkeste virkemidler for grønn omstilling.

4. Bedre klima- og miljødata for byggenæringen

Klimapartnerskapet har tydeliggjort et stort behov for bedre datagrunnlag om utslipp i byggenæringen. For å utarbeide treffsikre tiltak må usikkerheter reduseres – særlig rundt fordeling av utslipp mellom nybygg og ROT, bygg og anlegg, og utslipp fra importerte byggevarer.

Vi foreslår at regjeringen:

- **Etablerer en årlig, helhetlig utslippsstatistikk for byggenæringen**, på tvers av hele verdikjeden.
- **Setter av 5 millioner kroner** til utvikling av bedre måleverktøy og metodikk, i samarbeid mellom SSB, Direktoratet for byggkvalitet, Miljødirektoratet og NVE.

5. Bygg og Bevar

Bygg og Bevar er et samarbeidsprogram mellom Klima- og miljødepartementet og NHO Byggenæringen. Avtalen mellom partene ble fornyet for programperioden 2025 tom 2028. Bygg og Bevar er viktigere enn noen gang, og et virkemiddel for det grønne skiftet ved å bidra til at eksisterende bygg blir brukt, satt i stand og utviklet for å kunne være en ressurs også i fremtiden. Bygg og Bevar skal være en brobygger mellom byggenæringen og bygningsvernet, og medvirker til at kulturhistoriske verdier ivaretas, håndverkets betydning styrkes og at eksisterende bygg energi effektiviseres. I nåværende programperiode prioriteres særskilt rammevilkårene for bruk, ombruk og gjenbruk gjennom kunnskaps- og markedsutvikling og målrettet formidling.

Programmet fikk en helt nødvendig økning av rammen i 2025. For at programmet skal motivere og inspirere både huseiere og byggenæringen til økt bruk, ombruk og gjenbruk må nivået opprettholdes og indeksreguleres årlig.

Avslutning

Byggenæringen ønsker å være en motor i det grønne skiftet. Forutsigbare rammer, tydelige krav og treffsikre virkemidler er nødvendig for å utløse næringens fulle potensial. Statsbudsjettet for 2027 bør derfor prioritere energieffektivisering, styrket etterspørsel etter klimaløsninger og bedre datagrunnlag som grunnlag for målrettede klimatiltak.

Vi stiller gjerne til møte for å utdype forslagene.

Med vennlig hilsen

Guro Hauge

Direktør for samfunnspolitikk og bærekraft

NHO Byggenæringen